

Квітникарка  
Ніка Нікалео

Вікторії завжди здавалося, що її шлюб щасливий та безтурботний. Але одного разу вона переконалася у зраді чоловіка на власні очі. І якби не найкраща подружка Мар'яна, Віка ніколи б не наважилася на зміни, адже з чоловіком їх пов'язує син. Вікторія знаходить у собі сили жити далі, творить себе, закохується і мріє про нову родину. Їй постійно сниться дівчинка, яка здається знайомою і кличе Віку мамою. Та життя жінки летить шкереберть, коли під час гінекологічного огляду в неї виявляють пухлину. Лікувати її береться гінеколог з бездоганною репутацією та жахливим характером...

Ніка Нікалео

Квітникарка

Жодну з частин даного видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

© Хідченко В. О., 2018

© DepositPhotos.com / Molesko, обкладинка, 2018

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2018

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2018

\* \* \*

Кожна мить у житті – неповторна, кожен видих і вдих – дивина.

## Кінець світу

Молода жінка збігала сходами так швидко, як тільки могла. Їй здавалося, що, якщо вона ще на мить затримається в цьому будинку, він впаде їй на голову і придушить своєю вагою, розчавить по бетону, наче якусь глевку і нестійку масу, на яку вона зараз перетворилася. Їй хотілося розчинитися у Всесвіті на пил і розвіятися по ньому без сліду. Вона помирала... Її спопеляла образа, нікчемність її існування, душила внутрішня слабкість.

На вулиці періщив дощ. Він бив їй в обличчя, заліплював очі, влазив у рота й вуха, клеїв до тіла її блузку. Ноги чалапали по найглибших калюжах, пальці чвакали болотом у пошарпаних і вицвілих туфлях. По небу звідусіль сунулися хмари і, наздоганяючи одна одну під сильними поривами вітру, б'ючись, голосно реготали та ридали водночас. Піднебесся оскалювалося грізними посмішками і теж реготало... Вікторія відчула, що то з неї сміється вся та натура, яка давно й постійно нагадувала їй те, про що вона навіть боялася подумати. Відмахувалася від таких настирних знаків «добродіїв» поруч. Ах, якби ж те знання та в мудру голову! Але де ж такий узятися, коли вона засліплена, залюблена, замилована своїм єдиним і найкращим чоловіком на землі – своїм Васильком.

А він! Як він тільки додумався привести цю курву додому?! Укласти в їхнє ліжко? У ще теплу постіль, відкоркувати її улюблене шампанське, яке тримала до його ж уродин? Пити з кришталевих келихів, подарованих їм на весілля? Сміятися й голосно займатися сексом у її спальні?! У квартирі, яка їй дісталася від батьків. Напередодні такого великого свята!

А... він думав, що вона поїхала з міста і сьогодні її вже не буде. Ох, і якого біса вона повернулася додому?! Картала сама себе за те, що побачила, і враз тут же злилася на нього, на незаслужене приниження і зневагу. Вона так його кохала, так намагалася у всьому догоджати. І сьогодні готувалася до Великоднього свята. Мала намір напекти-наварити, приготувати смаколиків до столу... Для кого?! Для чого?! Тепер побачила, що надміру все це!

Вікторія тяжко дихала, задихалася, тікаючи від самої себе, від дійсності, яка враз накрила її.

Вона бігла, і думки боляче вдаряли по серцю, голосно чавили душу, тлумили її своєю злою зверхньою правдою і зовсім-зовсім не шкодували знесилену і стовчену цим світом жінку. Злива оперізувала її своїми холодними мокрими пасами, ніби хотіла сказати: «Як ти могла принести у цю реальність свої казки, вигадати свій рожевий щасливий роман із вічним коханням і дітьми? Дзуськи, тут свої правила життя – жорстокі, прагматичні, усі ходи прораховані! А ти – недолуга фантазерка. Наївна і тупа! Біжи-біжи, не озирайся. Твого світу не існує!» Кров пульсувала у скронях і болісно перетікала судинами, голова гуділа, наче церковний дзвін, від чого її розпирало. Здавалося, що з неї злазить скальп. Сам по собі, від того, що тріскав від цього внутрішнього розширення. Вікторія час від часу змахувала з обличчя воду і знову хапалася за голову. Біль посилювався, темніло в очах...

– Мого світу не існує. Мене нема... мене нема, – раптом дійшло до неї, і вона різко зупинилася, роззирнувшись.

Передмістя. Якесь передмістя... Це вже не Львів. Роздоріжжя, міст, повороти. Поруч протяжно посигналила вантажівка. Де вона? Куди добігла? Що робити? Її світу більше немає. Нічого нема, і вже не буде. Ніколи не буде! Вона сама все собі вигадала: любов, дітей, щастя... Тут їй не місце. Вона не вміє інакше жити. Заплющивши очі, стуливши рота, затиснувши тріснуте серце, притлумивши скалічену душу. Ні! Ніколи!

Міст високий. Вона стрибне з нього в інше життя. Розправить крила і полетить лебідкою в той свій світ, який вигадала. А тут їй завадили темні сили і шкурні закони сього світу!

Міст широкий. Місця вистачить для цих машин і для неї. Їй уже нічого не треба, вона вже не тут, вона вже далеко... Її душа вже шугонула у космос і ширяє там поміж зірок. Шукає себе – таку застрашену й наївну, добру і сплакану, згорьовану своєю долею, своїм нещасним коханням, що розкололо її на друзки. І позбирати в цьому світі вже її ніхто не зможе. Не зможе й вона сама. Сили нема, бажання нема, нічого нема. Там вона про все це забуде одразу. Її нічого вже не турбуватиме.

А дощ усе лив і лив, і здавалося, що так було завжди. Вікторія видряпувалася на парапет. Він був мокрий і слизький, на такому не встоїш ані секунди. Навіть стрибнути нормально не могла, – краялося за себе її серце. Нікчемна, негідна, слабка, нікому не потрібна занедбана жінка, хатня робітниця – непотріб із високими матеріями в душі!

Усе! Кінець. Доста! Прощавай, нікчемне життя! Заплющивши очі, Вікторія вилетіла до іншого, омріяного й простішого, небесного буття, де їй має бути затишно і солодко, легко і не боляче. Там мама й тато, тітка. Там усі, хто її завжди любив і підтримував...

– Гей! Ану давай сюди!

Хтось міцно обхопив її однією рукою і грубо смикнув із дорожньої огорожі, на яку Віка вже в

неймовірний спосіб таки видряпалася і вставала, розвівши руки.

– Здуріла, чи шо?! – гаркнув чоловічий бас їй у саме вухо.

Вона затріпалася у його клешнях і почала відбиватися та верещати не своїм голосом.

– А, не треба, я не хочу! Я не хочу. Відпусти! Відпусти мене! Дай померти...

Чоловік раптом справді відпустив її і тут же рвучко розвернув до себе та вцідив ляпаса по обличчю. Вона впала в придорожню багнюку й нарешті заридала. Сльози потекли такі ж рясні, як злива. Ось чого вона не зробила! Не зронила ні краплини за весь час. Їй наче перекрили повітря, а тепер клапан запрацював. Її рятівник підійшов і подав руку.

– Вставай давай! Ходи-но в кабінку. Змерзла зовсім. Я тебе гарячою кавою напою. Жінка все мені в дорогу робить.

Пила уривками, схлипуючи і ридаючи, гріла руки об термосне горнятко. Їй було соромно за свій вигляд, за болото на пальцях.

– Вибачте... я...

– Та то ти мені вибач, – почула у відповідь, – що я той... ударив тебе. Але інакше ти б не отямилась. Мусив якось тебе зрушити.

– А... дякую. Я сама винна, бо дурна-дурною...

І Вікторія вперше в житті вилила душу зовсім незнайомому чоловікові, на дорозі посеред зливи, у кабіні його фури.

Ніколи не скаржилася і не плакала, не мордувала розповідями своїх колежанок, не ходила до новомодних психологів. Та й не було чого – на її думку, усе в неї було добре: діти в школі вчилися на відмінно, чоловік заробляв гроші й утримував сім'ю, усі разом проводили вихідні та їздили в його відпустку на море. Усе, як у всіх, навіть краще, бо було бездоганно. Адже навіть не сварилися ніколи.

Так їй видавалося тоді. А тепер, тепер поглянула на все це під іншим кутом зору й побачила, що дзеркало було кривим.

– Васильку, дітям треба новий одяг-взуття покупляти – повиростали зовсім, – щороку ставало одне й те саме питання.

– А що, той одяг, що давала моя братова, уже замалий? – байдуже цікавився чоловік.

- Та давно вже. Ще минулого року я його в інтернат віднесла.
- То купимо ближче до зими. Зараз нехай ще в старому походять.
- Ну, куртки ще можуть поносити, а от взуття – ні, – намагалася переконати свого Василя.
- Я сказав, нехай ще потерплять. А то потім знову нове купуй! Братовій передзвони, може, знов що підкине, – порадив.

Зітхнула тяжко й більше не піднімала питання, позичила гроші в подруги і купила дітям взуття – доні 35 розмір, а синові – 39. І куди тільки ті діти так швидко ростуть... А взимку чоловік і не згадав навіть, про що просила його два місяці тому. Головне, що собі обновки зробив: нову дублянку, костюм на корпоратив і черевики на цигейці, рукавиці на заячому хутрі. Йому треба, він же до офісу ходить, між люди. А дружині теж купив обновку – шапку рожеву в'язану з рукавичками й шаликом. Шубу вона має норкову, зі шматочків. Ту, що мама їй за вступ до універу подарувала. Не злилася, просто було трішки образливо, але ж їй нікуди ходити особливо. А в бібліотеці вона й так королева.

Одного разу, у котрусь із річниць їхнього одруження, вирішила накрити святковий стіл. Запекла качку з яблуками, приготувала солодкий рис із родзинками, купила пляшку улюбленого шампанського, запалила свічки... Назарка вклала спати й сіла красива, після перукарні, до столу та й чекала його... аж до ранку. Прийшов, ніби нічого не сталося.

- Я тебе чекала всю ніч, заснула на дивані. Ти де був?
- Ну, і чого?! Спала б собі й спала. Я той... чекав з митниці машину. Товар розвантажували, – пояснив, позіхнувши. Увесь якийсь вим'ятий, зі скляними червоними очима. – А що то за свято у нас? Курка з рисом... Га?
- Ти не пам'ятаєш? Я ж тобі нагадувала, що ми святкуємо п'ять років нашого одруження.
- А... забув, я забув. Треба було мені подзвонити.
- Ти не відповідав. Був поза зоною...
- Дивно, – він витяг свій телефон із кишені піджака. – А... батарея сіла. Я й не зауважив. Вовчик дзвонив-дзвонив водієві на митницю. От і сів.

Завжди залишав її на останню чергу, вважав неважливою, якимось додатком, що ним можна знехтувати, не брати до уваги взагалі. А вона не помічала того зовсім. Вважала, що всі його справи важливіші за неї. Сама дозволила поставити себе на периферію його життя.

Далекобійник вислухав її по-батьківськи. Підтримав. Порадив іти подалі від чоловіка, який такої жінки не поважає. І підвіз її ближче до дому.

## Рішення

Заходила в під'їзд боязко й з оглядкою. Не хотіла, аби хтось її зараз таку бачив: брудну і скуйовджену, з розмазаним по обличчю макіяжем. Старий австрійський будинок з ліпниною, з каріатидами, що підтримували сусідський балкон над широкою дубовою брамою, – усе колись таке рідне й близьке до болю – раптом стало осоружним і страшним. Її трусило й лихоманило від хвилювання: а раптом він з тією ще там, ще вдома, а може, уже малий повернувся зі школи. О Боже! Він же у сестри на селі. Сама його вранці відвезла й хотіла там залишитися до завтра, але передумала... Ох, якби ж то затрималася, то й не знала – не бачила всього цього. Але, очевидно, що настав час дорослішати й розплющувати очі, знімати рожеві окуляри. Боязко ступала мармуровими сходами. Так, наче боялася, що вони зариплять під її вагою, від її рухів. Наче кішка, протиснулася крізь дверний прохід, нечутно прокрутила ключ, беззвучно зачинила за собою важкі броньовані двері.

Нікого. Взуття в передпокої нема. Визулася зі знищених туфель. Ай, і так старі були й потерті вже! Зафарбовувала їх щоразу помадою. По дорозі до кімнат кинула оком на кухню. На столі бедлам. Ніхто нічого не складав. Залишили все, як і було. Зазирнула босою до спальні. Нікого. Лише перевернута постіль. Видихнула з полегшенням. І зі злістю й огидою здерла всю сплюндровану білизну на підлогу. Принесла з кухні чорний сміттевий мішок і увіпхнула все те туди. Щоб навіть духу її тут не було... і його теж.

Зі столу в кухні теж стягла усе: тарілки, келихи, пляшку – у сміттевий бак! Безслідно. І знову розридалася. Присіла на кухонний диванчик. Кошак тут же підбіг, потягнувся, обвив хвостиком її ногу і стрибнув на коліна, муркочучи. Він, як мудра й досвідчена, близька до природи і світу почуттів тваринка, відчував глибокий біль і сум у душі Вікторії. Завібував своїми котячими пісеньками, своєю мелодією спокою і добра, наче хотів сказати, що все буде добре, що все те – суєта суєт. «Тепер ти по-справжньому зрозуміла, що жила у вигаданому світі ілюзорного щастя. Пробудження не завжди відбувається спокійно. Іноді треба струснути того, хто спить».

– Рудику, милий мій і рідний. Усе ти розумієш. Ти мій хороший! – погладила згорточок пухнастого щастя і потяглася за телефоном.

– Мар'яно, люба... – заридала переривчасто у трубку. – Я... я, – слова застрягли в горлі, наповненому образою і жалем.

– Алло, Вікі, що з тобою сталося? Відповідай! – давня подруга схвильовано верещала в трубку.

– Я... я застала його в нашій... спальні! – усе, що змогла видушити із себе.

– О Боже! Ти вдома? А він? А вона? – посипалися запитання. – Іди відтам негайно! Навіщо ти себе мордуєш?! Тікай.

Вікторія, трохи опанувавши себе, притишено відповіла:

– Я вже повернулася. Уже тікала й повернулася. Тут нікого немає. Ти можеш приїхати, Мар'яно? – запитала благально.

– Ну, звісно, що можу. Але, – вона на мить замислилася, адже була на роботі, і вдома усього повно. Та екстремальна ситуація у житті подруги вимагала її негайної присутності й підтримки. – Так, зараз візьму таксі.

– Будь ласка, я тебе прошу! Мені так погано!

І поки подруга добиралася з іншого краю міста, де працювала зараз для одного з автомобільних дистриб'юторів, Вікторія приводила до ладу свій дім. Її окриляла ненависть до чоловіка й огида. Відчувала, що не зможе тепер доторкнутися до нього, як і не дозволить йому нічого такого щодо себе. Та, зрештою, невідомо, чи він цього хотів би. Можливо, що жив із нею через жаль і через сина. Ох! Як це було тяжко й гірко, як неймовірно боляче й водночас неймовірно сумно почуватися такою зневаженою і несправедливо скривдженою.

– Несправедливо?! Ти жартуєш? Чи ти справді не розумієш, що це не сталося на рівному місці? – несподівано випалила Мар'яна, коли подруга плакалася їй на плечі при пляшці якогось червоного вина, що та захопила із собою по дорозі.

– Не розумію твого запитання. А чим я заслужила таке ставлення? – здивовано запитала Вікторія. – Я йому навіть і миті ніколи не давала підстав сумніватися у моїй вірності!

– Ото ж бо й воно! Дуже даремно, що не давала!

– А що? Треба було? Ти мене спеціально зараз злиш? – обурилася Вікторія.

– Так! Так, треба було постійно.

– Ненормальна якась! – ошелешено вибалушила очі зраджена жінка.

– Я якраз нормальна! А ти? Ти! – голосно заговорила подруга. – Як давно ти була в салоні краси? Як давно робила собі манікюр-педикюр, укладала волосся чи робила маски на обличчі... Чому ти, сидючи вдома без особливих обов'язків, не ходиш до фітнес-центру? Чому ти себе так запустила? Де твоя жіночність, любов до себе, перш за все? Де?!

– У нас на такі розкоші немає грошей, Мар'яно. Ти жартуєш? Відки мала їх узяти? Життя дороге коштує, а це все для жінок олігархів, – поскаржилася.

– Ти справді так думаєш чи прикидаєшся? – звела від подиву й невдоволення брови подруга. – Ну, по-перше, то не є розкіш, а необхідність для жінки. А по-друге, твій Василько економіст іще той. Сам одягається по самих бутиках, за останньою модою. І не кажи мені зараз, що йому це необхідно, бо має на роботі мати відповідний вигляд. А по-третє, ти б і сама могла...

– Не могла! Це не обговорюється, бо я дала слово, що поки малий не закінчить середню школу, повністю ним займатися. Про роботу й мови не могло бути! – заперечила Віка, але в душі її з'явився сумнів і злість на себе саму за те, що справді припустилася такої грубої помилки. – Але це точно не причина його зради.

– Його зрад! – вигукнула жінка. – Ти просто вперто заплющувала на все це очі, аж поки життя тебе не ткнуло носом, як паршивого кошака. То не причина, Вікі, звісно, ні. Але то є одна з твоїх хиб. Треба було ходити на роботу, доглядати за собою, розвиватися і все, що там ще може бути...

– Так, але це не дає мені відповіді на запитання, як тепер бути, що робити...

Мар'янка налила собі ще вина й пішла набирати воду в чайник. Віка стежила за її рухами, і їй так і хотілося протерти стіл, де вона необережно накрапала червоні, як гранатинки, краплі сухого чилійського й розкришила якесь пісочне печиво, що випадково завалилося на полиці в дитячій тумбочці. Узагалі розгاردіаш завжди дратував Вікторію. Але вона стулила пельку й стрималася.

– Чому ти мовчиш? – запитала раптом.

– Я? А ти мене про щось запитувала? – удавано байдуже відповіла подруга, набираючи воду. – Кави захотілося. Ти будеш?

– Я тебе запитала, що мені тепер робити?

– Ну, це ти сама маєш вирішити. Тут я тобі не порадиця. Я лише підтримати можу. Що б ти там не придумала, – усміхнулася Мар'яшка. – Це не кінець світу. А шанс почати твое



нове життя. Звісно, якщо ти вибереш це.

– Що? – Вікторію лякала незрозумілість формулювань подруги. – Яке це нове життя? З чого я маю вибирати?

– Ну, не тупи, любя! Ти починаєш мене дратувати. Я зараз оскаженію.

– Я хотіла, щоб ти мене підтримала, пожаліла, допомогла зрозуміти, що відбувається, а ти... – заскиглила Віка.

– Так, ну вибач. Якби тобі було двадцять п'ять і мені теж, певно, я б саме так і зробила. Ще й поплакала б разом із тобою. Але зараз? Ми що, у вісімнадцятому сторіччі? Про що ти кажеш? Ти маєш бути сильною і прийняти рішення про своє життя. Або ти все залишаєш так, як є, і терпиш цю мерзенну особу – свого чоловіченька далі. Або вирішуєш вступити у своє нове життя.

– У нас же син, Мар'яно! Як ти можеш?! – здивовано заперечила нещасна.

– А я не знала, – процідила крізь зуби подруга. – Ні в кого дітей немає. Жодна жінка не зуміла їх сама виховати! – скептично кинула. – Так, я вип'ю кави та іду. Ми поговоримо з тобою завтра. Бо ти, я бачу, і далі готова все це терпіти та згнівати в цій рутині.

Вікторія заклала. Вона не хотіла лишатися зараз наодинці у квартирі. Вона боялася. Не знала, чого саме. Певно, що самотності. Її не лякало нове життя. Її лякала її неспроможність. Адже вона не вміла дати раду собі в цьому світі, а ще дитина... Як його виховувати, утримувати, ходити на роботу й водити до школи одночасно. Як?

– Мар'яно, не йди! Я тебе прошу...

– У тебе є якісь гроші на перший час? Ну, поки не вийдеш на роботу? – поцікавилася жінка.

– Якісь? Так, трохи є...

Вікторія після дуже скупих видач грошей Васильком на харчування та оплату комунальних послуг, коли їй навіть на ліки доводилося випрошувати додатково, вирішила трішки підробляти. І зайнялася приватним бізнесом. Вона побігла до спальні, витягла з шафи коробку з єдиною парою нових туфель на шпильці й поставила їх на стіл.

– Ого! Ціла пачка грошей?! – пожартувала Мар'яна.

– Ой, ні... Зараз.

Вікторія розгорнула пакет, де блідо-бежеві мештики на всі випадки життя покоїлися в прозорому флізеліні. З-під них вона витягла тугий конверт і розрізала його ножом. Відтам висунулася купка акуратно поскладаних сотень євро.

– Три тисячі сто євро, – порахували дівчата.

– А ти молодчинка! Часу не гаяла. Звідки стільки взяла?

– Ти будеш сміятися... Але я пекла торти для кафе по сусідству тут, на Коновальця. Тобто печу. Ну, там маковий, горіховий, струдлі всілякі... За старовинними рецептами бабусі. Вона в мене була полячкою, а вони особливо вправні колись були у випічці, – сором'язливо пояснила Віка, наче зізнавалася у якомусь недобропорядному вчинку.

– Так, кращі лише французи, – усміхнулася подруга. – Ну, на перший час тобі справді вистачить. Якщо ти й далі будеш постачати їм свої торти, то зможеш підтримувати себе якийсь час. А як твої архітектурні мрії і плани звести нові замки, га?

– Але я ще не вирішила, чи...

– Ти готова й далі терпіти це знущання? Після усього того, що ти бачила?

– Я не знаю...

– Ну, ти оригінальна особа. А я вже хотіла запропонувати тобі місце в нашій майстерні, в офісі...

Ця ідея Вікторії дуже сподобалася. Робота дала б можливість їй виходити в люди, забути про свої скривджені почуття і гідність жінки. А ще... мрії, втілити їх. Але вона вагалася, страх, наче обценьками, схопив її за горло й душив.

– Розумієш, я не знаю, чого хочу насправді. Одна частина мене хоче втекти від усього цього будення. А інша боїться, їй страшно, їй усе зрозуміло тут і відомо. Мозок підказує, що треба примусово щось змінювати... А я? Де там мое справжнє «я»? Чого мені хочеться і потрібно? – пояснила свої вагання і сумніви Вікторія. – Почуваюся так, наче в мене роздвоєння особистості. Наче я проживаю не своє життя. І мені дуже некомфортно від цього. Розумієш?

– Так, – упевнено відповіла Мар'янка. – Ти завжди почуваєшся так, коли не приймаєш рішення і не береш на себе всю відповідальність за них.

– Не думаю. Це щось інше. Щось більш глибоке і важливе, – не погодилася Вікторія. – Я не почуваюся сама собі господинею, розумієш? Мені здається, що я приймаю не ті рішення, які насправді мені хочеться. Але обставини такі, що я змушена.

– Припини! Відсьогодні приймай рішення сама. Стань вільною у виборі! Відповідай за себе сама.

Вікторія усміхнулася. Вона зрозуміла, що подруга таки не второпала, про що та говорила. Але рішення спробувати самій робити вибір їй сподобалося:

– Спочатку на півдня, гаразд? Щоб я Назарчика зі школи могла забирати.

– Ну, нарешті! Назарчику – десять. Він зможе й сам знайти дорогу додому, Віко. Не утруднюй. Тобі зараз буде вкрай необхідно багато працювати.

– Я не зможу.

– Зможеш.

– А що я скажу Василеві, коли він прийде?

– Ти послухаєш те, що він буде брехати тобі. А потім мовчки виставиш його за двері.

– Чоловіки тоді йдуть назавжди. Я десь про таке читала, – боязко повідомила Віка.

– Ох... Як з тобою складно, – видихнула Мар'яна. – То нехай іде! Він тобі не потрібен з усіма його дівками. Він знахабнів до того, що почав приводити їх у твою ж квартиру. Ти сповна розуму? Забудь його ім'я. Зустрінетеся в суді.

– У суді? Якому суді?

– Ну, не хочеш з ним розлучатися – не розлучайся. Але тоді й на аліменти можеш не розраховувати. Він ними буде тебе тероризувати. А по закону заплатить стільки, скільки суд призначить, перевіривши всі фінансові документи його фірми. Зрозуміла?

– Мені від нього нічого не треба! – з погордою заперечила Віка.

– Ха! Ха-ха, – розреготалася Мар'янка й налила собі у келих іще вина. – Твій Васько завжди мене недолюблював. І тепер я його розумію. Де ти поділа увесь той мотлох, ту постіль зі спальні?

– Ось, лежить у мішку біля дверей у передпокої, – здивовано відповіла інша.

– Пішли, розведемо багаття! Бери усе, що тобі про нього буде нагадувати. Усе! Фотки, його недолугі подарунки, інші якісь речі, що будуть пробивати тебе на сльозу. А такого в тебе точно небагато.

– Небагато, ти права, – захитала головою Вікторія.

І вони вдвох, схопивши увесь непотрібний колишній зміст життя Віки, палили його на задньому подвір'ї. Невеличкий п'ятиквартирний будинок був напівпорожнім. Лише сусіди з горішнього поверху, а були це студенти-іноземці, боязко визирнули у вікно на веселе полум'я і, ані слова не зронивши, забралися займатися своїми справами. Молоді ж жінки розважалися на повну: увімкнули рокові композиції на балконі кухні, що виходила в сад, і під них влаштували танці довкола вогнища.

– We will, we will rock you! – дуєтом співали Мар'яна та Вікторія.

Вони підкидали різний мотлох у яскраве багаття, розповідали одна одній смішні історії, що сталися зі знайомими подружніми парами, і реготали на всю горлянку. Усе це було більше схожим на істерію, аніж на стрес, який пережила Вікторія.

Сад старого австрійського будинку був доглянутим. Довкола прокидалася свіжа зелень. Газони графічно підтяті, квіти висаджені з господарським задумом, вельми вміло й продумано. Гойдалка поміж двох зарослих мохом старезних волоських горіхів завжди була найбільшою радістю для дітей, які приходили в гості до господарів будинку. Малозаселений, але із заможними господарями, він був зразком для інших сусідських будинків.

– Твоя робота? – запитала подруга у Вікторії, киваючи на квітник.

– Еге ж, ми ще й зекономили купу грошей на дизайнері. Мені тільки довелося трохи підчитати, коли та які рослини зацвітають. Ну, щоб завжди були яскраві барви серед зелені.

– Молодчинка. А що, ваш сусід по сходовій так і не заселився? – поцікавилася Мар'янка. – Ролокасети на вікнах вічно спущені.

– Я думаю, що він тримає цю квартиру для дітей. А поки вони малі, то всім разом їм добре в особняку в Мостиськах. Він же митник!

– Так, я пам'ятаю. Ти розповідала.

– Ну, от. До роботи близенько. Не їздити ж зі Львова. На третьому поверсі лише над нами здають квартиру якимсь дуже хорошим, скромним студентам, – продовжила тему Віка. – А внизу живе столітня бабуленція. Напівглуха й напівсліпа.

– Жартуєш?

– Ні. Звісно, дуже мила жіночка пані Зося. Справді, старенька й глуха. Тут я кажу правду. Син до неї приходить раз на два-три тижні. Вона ще сама потрафить і на базар піти, і до склепу. Як щось їй потрібно більше, то я їй часом купую.

– А чого запитуеш?

– Та так. Просто думаю, що гарна квартира тобі дісталася від батьків. І твій прагматичний Василь усе це дуже добре прорахував. Ти його тут прописала?

– Так. Але квартира лише моя. Подарована ще до одруження. Вася тут тільки ремонт зробив, меблі купив, – пояснила Віка. – Тут ти неправа.

– Ну, то й дякувати Богу. Надіюся, що за ремонт гроші назад повстидається вимагати.

Вікторії були неприємні такі судження подруги, але десь глибоко в душі вона побоювалася, що та права. Тому мовчки пропустила цю фразу. До вечора Василь так і не з'явився. Мар'янка поїхала додому, узявши з Віки обіцянку не впадати в ступор на ранок і не змінювати свого рішення.

– Я тебе не підмовляю на розлучення, – пояснила подруга. – Але ти маєш розуміти, що це є шанс стати іншою. Жити своїм життям, а не проживати його за Василя. Ти його вже не зміниш. А себе – так!

– Знаєш, багато жінок так живуть. Я зараз не про зміну рішення, але...

– Так. Коли чоловіки бачать у них своїх коханих, а не обслуговуючий персонал. Твій не дав тобі такої можливості. Він хотів, аби ти лише забезпечувала йому тил і займалася господарством. Натомість абсолютно не дбаючи про тебе.

У Вікторії враз заблищали очі, і скотилася крупна, як горошина, сльоза.

– От тільки не треба себе жаліти, любя! Не треба сподіватися усе повернути, – осудливо затурмосила подругу за плече Мар'яша. – Знаєш, що?! Піди і спакуй його валізи! Нехай вимітається, козел!

– Так! – схлипнула бідолашна. – Я так і зроблю зараз.

– Ну, все. Іди! Завтра тобі подзвоню. Тримайся! – і Мар'яна швидко збігла сходами до таксі, що вже кілька хвилин чекало її під під'їздом.

Вікторія повернулася у квартиру збирати речі чоловіка. А пізно вночі з оберемком троянд заявився і він сам...

## Примирення

Ех-ех, якби ж то все, що ми собі плануємо, відбувалося саме так. Часом довго репетируеш у думках монолог у бік навіть продавчині із сусіднього супермаркету, яка нахамила тобі напередодні. Думаєш, що скажеш їй так і так, усе виважено й спокійно, аби не опускатися до її рівня. Хоча ой як кортить поназивати речі своїми іменами, адже вона і неосвічена, і родом із советського союзу, відповідно, і ментальність тамта. Та гамселити так недолугу особу не дозволяє виховання й самоповага. Тому ти ретельно вибудовуєш фрази, аби не образити, не вразити часом так, що та людина вчепиться у сказане, наче пітбуль своїми залізними щелепами, і знищить тебе вщент, заривши під плінтус, чи як то модно казати, помножить на нуль. І ось ти йдеш, уся така впевнена й непереможна, переконана у власній красномовності та осяяна самовигаданим ореолом месії, який здатний змінити не світ, ні, а всього лише одну людину. Приходиш і тільки-но розтуляєш на касі рота в передчутті свого маленького супермаркетного тріумфу, а тобі навіть в очі не дивляться. Наче ти порожнє місце, робот-домогосподарка, що прийшов сюди за продуктами. І так, наче бачать тебе вперше. Учора наче жодного скандалу й не було. Ти здивовано зводиш брови, розуміючи, як безглуздо звучала б зараз твоя обурена учорашнім промова, і тихенько ретируєшся, прихопивши із собою увесь куплений непотріб. Хвилина слави не вдалася.

Так само всі радикальні настрої і впевненість у собі Вікторії, здавалося б, міцно переконаної Маріанною, як вітром здуло, тільки-но на порозі квартири з'явився її дорогоцінний Василь. Ні, звісно, вона його не прийняла! Скандалила, швиргнула той красивезний оберемок, якого в житті раніше не тримала в руках, йому просто в обличчя. А він смиренно стояв у дверях великої кімнати, де вона собі постелила, бо їй огидною була думка про їхню спальню.

— Ти вирішив, що отак просто прийдеш, і все? І якимись квітами усе залагодиш? — обурено кричала. — Ти покидьок і негідник. Затягнути якусь мантилепу в нашу спальню! Ти знищив усю віру в тебе, у любов. Я тебе ненавиджу! Чуєш? Ненавиджу! Що ти мовчиш?

— Я винен. А що я ще маю казати? Визнаю, що винен. Але то сталося для мене самого незрозуміло як, — виправдовувався чоловік.

Він стоїть у проході, спершись об одвірок. Погляд його карих очей безтурботний і невинний. Хвилясте довге волосся на чубі й вистрижені вилиці, як то зараз у тренді, роблять його вигляд ще більш беззахисним і спантеличеним. Дивиться, як підліток, що накоїв несвідомо якихось пакощів.

– Вона тебе згвалтувала у тебе ж удома? У нас удома! – закричала обурена жінка. – Ти зовсім мене за дурну маеш?

– Не так. Послухай... То я заїхав додому за папкою з необхідними документами. Забув її вчора. А нині терміново треба було перед святами підписати, – говорив переконливо й упевнено. – А вона якось за мною ув'язалася і зайшла до квартири. Та й не було нічого! То ти все не так зрозуміла, неправильно побачила.

– Ага? То не вір очам своїм?! – оскаженіло вигукнула Віка, у її голосі бриніли сльози.

– Так! Вона просто хотіла подивитися красивий старий будинок. Казала, що ніколи в таких усередині не була... Ну, я, раз уже вона зайшла, почав розповідати про нас, про тебе й сина. Я не думав, що вона почне мене зваблювати!

– Капець, який бідний! А хто вона така? – скаженіла дружина, вимагаючи детальних пояснень.

– То моя нова секретарка. До дідька нахабна дівка. Селючка. Попросилася підробити, бо їй на життя не вистачає. Студентка ще, – пояснив Василь. – Я не знаю, як мені то зробилося, я навіть не зрозумів, як у ліжку опинився. Вона сама все зробила, Вікуль. Не злися! Нічого не було.

– Секретарка! Як це дешево й банально, – плакала від жалю до себе Вікторія. – То що я бачила? Поясни, будь такий добрий.

– Ну, що? Що ти бачила?! Вона кинула мене на ліжко й почала роздягатися...

– Фу, тільки давай без цих огидних подробиць, – їй защеміло у серці, і знову набігли сльози на очі.

– То така дурня з мого боку. Я ж нічого такого навіть не планував, Вікулю! Я люблю тебе. Ми ж родина! У нас син. Спільні плани на майбутнє. Будь мудрою, зрозумій мене, мала.

– Не треба казати «мала»! Я то ненавиджу. Уже казала тобі неодноразово, – її зараз дратувало все, що говорив і як говорив.

– Ну, Вікулю, дорога моя. Вибач мені. Що маю зробити такого, аби ти мене вибачила й забула всю цю дурню? Я ж ненавмисне. І взагалі приготував тобі подарунок на Великдень. – Він витяг із кишені подарунковий сертифікат на п'ять тисяч гривень в один із торговельних центрів Львова.

Віці хотілося завстидати його за те, що не обрав щось сам, адже їй стільки всього потрібно. А вмить подумала, що зробив правильно, бо їй стільки всього потрібно, що сама

не знає, з чого почати. І така велика сума – то справді для неї багато. Ніколи їй на себе стільки грошей не давав. А взагалі, що він собі таке подумав: що можна її купити?! І вона з погордою швиргнула пластикову картку від себе в бік розкішного букета квітів.

– Я тепер зайти туди не можу. У той твій любовний альков! – скаржилася, що мусила постелити собі у великій залі, де на вікнах навіть штор не було, лише вигадливо почеплені ажурні фіранки.

– Ну, які дурниці, любя! Там нічого такого не відбувалося, щоб могло тебе так пригнітити. Ти сама собі це придумала.

– Я нічого не придумала! Не обманюй мене.

По мірі того, як він це пояснював, то наближався до дружини все ближче й ближче. Ходив довкола, наче кіт, намагаючись її пригорнути до себе. А вона відштовхувала його: спочатку різко, з агресією, але згодом усе слабше і слабше. Троянди, трохи осипані, лежали на підлозі біля старезного, із позолотою і вензельками кахельного австрійського каміна. Червоні пелюсточки віялом розкинулися по світлому, у тон меблів, килиму, наче крапельки крові...

– Іди геть! – кидала після кожного його пояснення, їй переверталася свідомість.

– Ну, вибач мені. Ти моя єдина! Я тільки тебе люблю. То все не я, тобто я хотів сказати, що це не почуття, – ухопив її врешті в обійми й поцілував.

Віка відштовхнула його із силою, знову голосно проганяючи. Але відчула фальш у своїх рухах. Бо їй приємні були його домагання і доторки. У ній боролися зараз дві різних Вікторії – голос розуму й голос почуттів, і підключалася ще якась одна Вікторія, яка мислила практично, чого та в житті не вміла.

То чому, думала вона, не міг і він так само боротися сам із собою, коли до нього чіпалася та нахабна дівка, його секретарка?! Може, він так само, як і вона, розуміє цю боротьбу всередині себе й не може їй пояснити. Очевидно, Віка розуміла його! Їй було боляче в душі, але усе це мало логічне пояснення.

– Ти ж така розумна в мене, Вікулю. Така мудра! – просився і ластився, наче кіт. – Не виганяй мене через таку дурню.

– Василю, то вже не вперше я тебе застаю з іншою жінкою! – аргумент Вікторії, здавалося, був залізобетонним.

– Коли? Що ти таке говориш? – здивовано звів брови чоловік.



– А тоді під рестораном, із квітами. До тебе підійшла якась, – пригадала події трирічної давнини.

– Коли? Під Ратушею? Мала, та я ж тобі пояснював, що то була начальниця з податкової. А ти мені так і не повірила, – обійняв її міцніше й ніжно поцілував у вухо. – Ти маеш мені вірити, інакше я не зможу вести свій бізнес, заробляти для нас гроші. Зараз багато жінок-начальниць, керівників...

– От-от, – зажурилася жінка.

Вони проговорили до самісінького ранку. Голосно, з обвинуваченнями й криками. І Вікторія несподівано почула від нього те, що чула й від Маріанни: що не приділяє собі уваги, що занедбана й нецікава. Не говорив це прямо, але натякнув, що даватиме їй більше грошей, щоб могла собі щось новеньке купити, на перукарку й масаж, фітнес. Віка втішилася і засмутилася водночас. Але головне було те, що, попри усе це, ще така бажана ним, у яку він досі безтямно закоханий. І перші лагідні промінчики сонця застали їх у пристрасних любовних обіймах.

Василь розпалив камін, і старий кахель розігрів велику кімнату з високими австрійськими стелями до жару. Багаття іскрилося і тікало вгору у димар, звиваючись у п'янку танці останньої миті, що спопеляла на порох. Вигадливі па деревних іскорок здавалися схожими на найпристрасніші почуття, які миттєво запалюються, яскраво освітлюють своєю енергією реальність і миттєво згорають, якщо нічим підтримувати той шал. Від того полум'я пашіли й вони самі. Запріли великі вікна, вони вкрилися дрібненькою росою, яка, збиваючись, поодинокі стікала вниз, на раму крупними крапельками. Ніби плакали, споглядаючи на акт примирення. Оголені й вогкі, молоді й пружні тіла чоловіка й жінки спліталися прямо тут, на килимі в апогеї любові. Усе відчувалося Вікторії утричі яскравіше й глибше, з невідомим досі присмаком гіркоти й солі. Наче ти п'єш знайомий тобі солодкий напій і насолоджуєшся ним уповні, та якась незнайома нотка гірчить і надає ще привабливішого й бажанішого аромату цьому улюбленому напою. І ти не можеш ним насититися, тобі все мало, і ти б пив і пив...

Вікі відчувала гаряче кохання Василя у палких цілунках, якими осипав усе її тіло, торкаючись найпотаємніших куточків. Доводив її до шалу тими ніжними й полум'яними доторками там, де раніше ніколи цього не відчувала. Якісь нові відтінки й нові відчуття дарував їй чоловік, аби довести свою пристрасність кохання, визнання його провини і ганебної помилки. Його любов була не спішною і звичною, як завжди, а повільною і розміреною, особливо наповненою і солодко-болісною, наче востаннє. Насправді ж такою, якою буває після великих сварок. То означало для неї доказ його справжніх глибоких почуттів, не одноденних, не тимчасових покликів плоті, а кохання. Вона плакала від щастя й усміхалася новому дню. Вікторія почувалася вкрай наповненою і щасливою.

– Якби ти знав, як мені образливо, Васильку, – сумно зітхнула вона по всьому.

– Я тебе прошу, Вікулю моя! Мені самому так бридко якось і недобре, що ти так страждаєш, – каявся чоловік. – Я зварю тобі кави. Як ти любиш, з корицею і медом. І іду в офіс.

– Звари, Васильку. Ти так давно цього не робив, – усміхнулася вдячно Віка й раптом схаменулася: – А на роботі ж буде ця дівчина. Як її звуть?

– Хто?! – з кухні гукнув чоловік.

Вікторія лежала, підклавши руку під голову, недбало вкрита одним простирадлом на килимі, й спостерігала крізь привідчинені двері, як її чоловік метушився, готуючи для неї сніданок.

– А, та... Оксана чи Олена. Ні, сьогодні субота, її не буде. А після вихідних я її розрахую. Скажу, що повертаються старі кадри.

– Добре тоді.

Віка заспокоїлася, хоча подумала, що так негарно буде, якщо дівчину випруть одразу після свят. Якось не по-людськи, хоча... Так їй і треба. Нема чого чужих чоловіків зваблювати!

– Вікулю, твоя кава! – чоловік із джезвою заглянув з-за одвірка, й жінка схопилася, наче ошпарена.

– Я вже йду на кухню. Тільки не тут. Ще наляпаємо на світлі меблі.

Загорнулася у плед, що так і пролежав без діла на дивані, і пройшла до столу. Василь одразу ж побіг у душ.

– Ти не поснідаєш зі мною?! – здивувалася його поспішності дружина.

– Ой, вибач, кохана! Я маю сьогодні до обіду все понадсилати. Бо ж свята! – він ще раз повернувся до Вікторії, поцілував її у вилицю і провів рукою по волоссю.

Вони домовилися ввечері їхати до її сестри разом, де на них чекали ще зі вчора. Віка вирішила таки перебігтися крамницями, щоб прикупити щось новеньке собі й малому до Великодня. Рахунок на картці більше не здавався їй принизливим подарунком.

Василь поїхав. Вікторія скоренько допила й доїла те, що приготував їй чоловік. Ретельно вимила посуд і прибрала наслідки їхньої пристрасної ночі в залі. Перенесла вазу з трояндами до кухні, де було менше світла й вони б могли протриматися до понеділка, коли всі повернуться із села. Вдягла джинси й кросівки, куплені ще десять літ тому, коли

скидала вагу після пологів, натягла стьогану курточку і поїхала трамвайчиком у великий торговельний центр, у бутики.

Львів переходив зі стадії ранньої, холодної весни до ароматної, сонячної зелені, яскраво-синього неба в перисту хмаринку, залитих несамовитими пташиними піснями і наводнених любовними парами скверів... Місто прокидалося. Його старезні, облуплені й покриті давні фасади будинків набували особливого шарму й лоску, як то мають меблі в антикварних крамницях. І якщо не дивитися на соціальний транспорт, що просто таки жахав своїм зовнішнім виглядом та аварійністю, то могло видатися, що ти десь далеко, у якомусь величному королівстві, де зараз лискучою від дощу бруківкою пролетить цісарський кортеж і процокають підбитими копитами коні з високородними, вишколеними вершниками. Віка жила тими часами, читала й перечитувалася Бальзака, Дюма та сучасників, які давали можливість їй переміститися в уяві у ті славні часи вельмож. Її захоплювала вірність і гонор тодішніх жінок, їхня елегантність і шарм, розум та вроджена інтелігентність. Це була легка й несерйозна література, яка, однак, давала їй уявлення про найкращі образи жінки й чоловіка. Читала потай від батьків, які вчили працелюбності та скромності, де не було місця жіночим примхам і дрібним радощам. Мама завжди повторювала, що «життя на селі складне й наповнене щоденною працею», а тато цілими тижнями пропадав у відрядженнях, працюючи у службі міжнародних перевезень, простіше, кермуючи фурую. А Вікторія зачитувалася «Анжелікою» і була буквально закохана в її головних героя та героїню. Той світ здавався їй більш привабливим. І деякі львівські будівлі – палац Потоцьких, мармулядова фабрика на Рогатці та її будинок-двійник на генерала Чупринки, а особливо Підгорецький замок – усе це завжди повертало її у ті часи, і Віці дихалося легше, вірилося сильніше в те, що все насправді існує і ще от-от – і вона стане безумовно щасливою, як у романі.

Життя у той час виглядало значно цікавішим з його пригодами, подорожами й великим, справжнім коханням Анжеліки та Жофрея де Пейрака. У тій жінці їй подобалось усе: її зовнішність, елегантність і шарм, відданість і чуттєвість. Та найбільше вражав силою характер, Вікторії не вірилося, що тоді жінка могла бути настільки впертою і незламною, безстрашною і вірною своєму головному почуттю, хоча... Якраз тут вона й не могла зрозуміти присутності в житті Анжеліки стількох чоловіків тоді, коли кохання в неї було одне. Віка в усьому хотіла б бути такою, але не в цьому. Ніколи! Це чоловіки можуть собі дозволити мати різні стосунки, а от справжня жінка так не зможе, це її вб'є і знищить, вона стане фальшивою і удаваною. Тут у свідомості Віки виникав конфлікт, але робила знижку на те, що все-таки це вигадані персонажі, і, аби надати пристрасті та більше інтриги, Анн і Серж Голон понавигадували отаких сюжетних перипетій.

«Ти найчудовіша дружина у світі, – сказав їй сьогодні вранці її чоловік. – Я тільки таку хотів мати». Вікторія згадувала слова Василька, і її серце тануло, а тіло огортало теплом і затишком. Вона мала свого особистого Жофрея. Він такий же цікавий і самодостатній, розумний і привабливий. У нього серйозний бізнес, великі психологічні й фізичні навантаження, від чого часом роблять його нервовим і буркотливим. Але до них із

Назарчиком він залишається добрим і турботливим. І, звісно, він її любить, страшенно кохає свою дружину, її. Сам так казав!

Вона так собі мислила, перебігаючи з однієї крамниці в іншу. Найперше придбала кілька красивих білосніжних комплектів білизни. Уявлення не мала, що ціни такі скажені. Давно собі не дозволяла таких покупок. Уже навіть і пригадати не могла, коли, але точно ліфчик пуш-ап не був за ціною пальта. На верхній одяг для себе вирішила не дивитися, адже малому потрібна була курточка й чобітки, а їй позаріз потрібно купити нові мешти. Супермаркет із взуттям пропонував шалений вибір хороших моделей. Приміряла три-чотири й обрала красиві лаковані туфлі на невеличких підборах кольору марсала. До всього підійдуть! До того ж ціна була на тридцять відсотків нижчою – пряжка-прикраса майже відклеїлася. Але повернути її на місце не проблема, навіть у майстерню нести не доведеться. Усе виправить суперклей.

Щаслива й задоволена, що зекономила стільки коштів, Вікторія вже хотіла повернутися додому, коли подумала, що не буде тягнути з покупкою обновки для сина й побігла повз брендовий італійський магазин у дитячий відділ іспанської торговельної марки. Здалеку помітила, що там уся вітрина заліплена написом «Sale», і великим кроками спішила туди. Але раптом щось знайоме промайнуло повз її боковий зір. Зупинилася і зробила два кроки назад, повернула голову вліво – й обмерла від побаченого. Їй волосся заворушилося на голові, а з рук повипадали пакунки. Вона їх миттю підняла, повернувшись спиною до побаченого, і прожогом сховалася за колоною навпроти. Відтам знову визирнула, з тяжким болем споглядаючи картину, що відбувалася всередині крамнички з італійськими речами. Там мужчина допомагав молодій дівчині натягти на ногу високі чоботи-ботфорти. Він робив це так, що Вікторію мало не знудило: проводячи пальцями вгору по нозі, привідкривши ажурну корунку[1 - Мереживо. (пол.)] панчіх, його пальці зісковзнули до внутрішньої сторони її стегон і гулькнули глибше, поміж її ноги. Продавці вдавали байдужість і не звертали на цю брутально хтиву сцену жодної уваги. Дівчина ж сміялася і грайливо зиркала на свого партнера. А ним був Василь! Її наймиліший і найкоханіший у світі чоловік, який лише вранці доводив свою вірність і клявся у вічній любові. Віці здавалося, що вона зараз знепритомніє. Двічі за одну добу бачити одне й те саме вона не мала більше сили. Та сама дівчина, що й у них удома, і її Василь, її чоловік! Серце калатало в горлі, пальці рук похолоднішали, а голова йшла обертом. Вона міцніше стисла в руках куплене й поволі побрела до ескалатора. Та раптом зірвалася і побігла всередину крамниці, з розмаху гепнула всіма пакунками ім обом по головах, аж коханці попадали.

– Брехливий мерзотник! – гавкнула йому в обличчя, а дівку просто гидливо штурхнула ногою.

Спустилася миттю вниз на зупинку й зрозуміла, що не має сили чекати автобус. Підійшла до таксі, що стояли поруч, сіла в перше-ліпше. Та поїхала додому на Коновальця.

Прийшла у квартиру і зрозуміла, що не знає, що має робити. Їй потрібен час, щоб знову не

внути якусь дурницю. Вона радо обманювалася, це вже й останньому дурневі зрозуміло. Як тепер усе правильно зробити? Найкраще для неї і її сина. Думки стрибали, наче сполохані у високій траві коники-цвіркуни. Хотілося втримати хоча б одну з них, сформулювати мудру й виважену думку. Вікторія старалася з усіх сил, але їй не вдавалося відволіктися й стримати тремор у руках і в душі. Її морозило, вона вся тремтіла. На думку не спадало нічого, окрім образливих вигуків і всілякої гидоти, яку хотілося кричати цьому патологічному зраднику просто в обличчя так, щоб вони йому заліплювали, наче смолою, очі, рота, ніс, усю його бридку, хтиву... Ууух! Віка накрапала собі заспокійливих подвійну дозу й зрозуміла, що візьме себе в руки й напише йому листа. Прощального. Це буде правильно. Це справжній кінець. Остаточний кінець їхніх стосунків. Крах їхнього брехливого шлюбу. Більше жодних розділів у їхній історії, у їхньому романі не буде. Він не посміє більше її тривожити. А вона переживе. Це її особистий кінець світу. Світу сімейного затишку й удаваної, як виявилось, взаємної любові. Узяла ручку, якою заповнювала квитанції на оплату комунальних, витягла кілька аркушів з його теки, яку носив на роботу і, о! випадково нині забув удома...

«Дякую тобі! Не дивуйся. Я глибоко вдячна за те, що ти змусив мене зняти рожеві окуляри. Я жила у вигаданому світі, навіть тоді, коли на власні очі побачила момент зради. Наскільки ж я була закохана в тебе й боялася світу без тебе, що готова була не повірити власним очам. Досі не можу зрозуміти: як, як таке могло відбутися?! Але враз я пригадала всі ті пояснювані тобою раніше ситуації і непорозуміння, що виникали в нашому житті. Я не могла допустити думки, що ти не тільки мій. Власне, що взагалі не мій. А тепер я дякую тобі за те, що я виросла й порозумнішала. Мабуть, саме цього останнього кадру мені бракувало майже одразу після твоїх кривих каяттів і клятв у глибоких почуттях. Для тебе це анічогісінько не значить. Ти здатен сказати будь-що, аби вигода стояла на твоєму боці. Не знаю, чи це пов'язано з тим, що ти ведеш бізнес, але, певно, що це саме так, як ти звик у своїй роботі. Я стала просто твоїм ще одним капіталовкладенням. Ще однією вигідною обладункою під назвою «шлюб». Тільки тепер, коли я побачила справжні цифри й подвійну бухгалтерію, я розриваю цей контракт. Партнер виявився ненадійним і брехливим. З такими довготривалі угоди не укладають. Мені шкода. Справді шкода, що я у тобі так помилилася. Бо мої почуття, ти знаєш, були щирими. Я не розумію, за що мені таке покарання, що я скоїла в житті не так, за що заслужила такі муки. Мое серце розкраяно навпіл, мене наче облили помями з ніг до голови й вигнали на вулиці оголеною. Мене просто захлинає злість і образа, але стримаюся і не буду писати ганебних слів. Бо я розумію, що маю лише дякувати. Тому що не уявляю, як би мала й далі жити з таким болем у душі. Прокидатися, готувати тобі сніданок, усміхаючись і цілуючи, як це завжди робила. Не уявляю, як могла би з тобою кохатися з таким глибоким болем та образою в душі. Я усього цього не уявляю. Так само, як не маю жодних думок щодо того, як буду жити без тебе, самотійно. Але це мене лякає менше!

Ти знаєш, усі люди різні. Є люди-сонця, які обігрівають усіх і всім усміхаються. Від однієї їх присутності чи погляду стає затишно й легко. Зазвичай це мама чи тато, це наші батьки. Є люди-місяці, які, віддзеркалюючи сонячні промені інших, уміють освітити твій шлях у

складні моменти твого життя, підтримати й підказати правильну стежину, для мене це моя сестра й подруги, а часом це зовсім випадкові хороші люди. Є комети, які, пролітаючи через твою долю, надовго залишають по собі шлейф незабутніх вражень і зміни у твоєму світосприйнятті, коли ти стаєш глибшим і наповненішим. Часом це випадкові люди, а часом добре знайомі, але які мають насичене й цікаве життя, що зовсім мало залишається часу на інших. Але вони його все одно знаходять і спалахують на твоєму небосхилі. А є люди – чорні діри. І це найстрашніші представники цього виду. Вони цілеспрямовані й амбітні, від них за мільйони років. Здається, що гроші самі пливають до них рікою. Видається, що в них усе є: купа друзів, гроші, здоров'я, кохання, вони просто взірці для наслідування. Однак їхній погляд важкий і пронизливий, наче рентген. Вони всмоктують у свою круговерть усіх довкола, розмелюючи на кванти й не зважаючи на особистості. Для них люди – ніщо, слово – ніщо, почуття – узагалі зайві емоції. Вони вірні тільки собі в усій своїй цілеспрямованості. Раніше я захоплювалася такими. Але я не знала, що я в орбіті однієї такої чорної діри. І тепер, коли я це зрозуміла, то вжахнулася. І вмикаю всі свої внутрішні резерви, аби не бути розкладеною на кванти. Аби відірватися з поля твого тяжіння. Я вмикаю усі двигуни на повну потужність.

Іди! Я вимагаю, щоб ти якнайшвидше забрав свої речі й пішов. Можеш також узяти все, що ти вважаєш за потрібне, з наших спільних речей. Квартира належала мені ще до одруження, тож ти не можеш на неї претендувати. Так, я подаю на розлучення. Ти не уявляєш, як для мене це страшно звучить. Але ані на мить не сумнівайся, що я увімкну задню. Цей урок я засвоїла добре. Повернуся після свят. І добре було б, щоб тебе тут не було. Інакше я виставлю твої валізи на сходи сама.

Дякую тобі! Ти був добрим учителем!

Вікторія»

## Родинні цінності

Вікторія разом зі своєю старшою сестрою Уляною як сіли звечора на ганку погостити собі, та так і зустріли на ньому світанок. Проговорили все, що сталося, згадали все, що було, і зрозуміли, що планів на життя, окрім розлучення передусім, у Віки немає. Присвятила себе повністю родині. Закинула свій диплом архітектора в найдавший куточок письмового стола. І забулася в буденній рутині сімейного життя. Утім, тоді вона так не думала. А з радістю поринала в домашній побут, догляд за малим зі щоденними прогулянками. Спілкувалася з іншими мамами, і це Віці давало відчуття того, що в її родині все добре. Ті ж проблеми й ті ж радощі, що й у всіх. Чоловік заробляв гроші, утримував сім'ю, а вона берегла те вогнище. Так було і в її батьківській родині, і в родині сестри.

Улянка вже перетнула межу в півстоліття. Мала вигляд спрацьованої і занедбаної, значно старшої за свій вік, як зазвичай усі сільські жіночки. Але ніколи не скаржилася на життя. Була дуже поміркованою і стриманою. Велика різниця у віці з Вікою робила їхній тісний зв'язок більш віддаленим, а відстань у 25 кілометрів знищувала бажання хоч якось міцніше тримати родинні стосунки. Зустрічалися двічі на рік – Різдво та Великдень. Але влітку Назарко Вікторії цілий місяць проводив на селі, на парному молоці й свіжих овочах-фруктах. Уляна обожнювала малого. Він був майже ровесником з її наймолодшенькою, з Орисею. А ще був неймовірно схожий на дідуса, їхнього з Вікторією батька.

Улянка все життя на господарці: дім-город-дім. Чоловік її Степан уже років зо сім заробляв гроші в Іспанії. Виважений, працьовитий і розумний – він не гаяв ані хвили, коли необхідно було закінчувати дім і платити дітям за навчання у вишах. Сколотив у Барселоні бригаду з таких же заробітчан і успішно робив ремонти. Старші сини закінчили Львівську Політехніку за фахом «архітектура та дизайн», як і його тітка, довго протирали сподні[2 - Сподні (пол.) – штани.] у райадміністрації, а як тато влаштувався впевненіше, одразу поїхали до нього. На той час у Степана вже все було офіційно, він сплачував податки і вже не згорав на палючому сонці. А ще він не вкладався у рамки того зрадливого хлопа, якого усі демонструють закордоном. Любить свою Улянку безмежно, як і тридцять років тому. У цих двох особлива мудрість спільного життя. З глибоким акцентом на повазі одне до одного. Улянка ніколи не перечила Степанові, завжди підтримувала й підтакувала. Тішилася кожному його приїзду раз на рік, а перші три роки бачилися лише по Скайпу. Степан цінував Лянчину господарність і відданість, любов, що їхєднала крізь тисячі кілометрів. І мріяв якнайшвидше повернутися до рідної землі. «Може, поїхати до Іспанії, – подумалося блискавкою Віці. – Але то дурне!» – тут же сама собі заперечила.

– Ти знаєш, а мені останнім часом снівся такий дивний сон. Двічі чи тричі одне й те саме, – поділилася із сестрою. – Начебто я літаю. І опиняюся тут, над нашою старою хатою. І батьки є, і діти наші бавляться. Усі тут. Лише чоловіків нема. Самі ми – жінки й дівчата. І я маю доньку, а не сина. Обличчя, щоправда, я її не бачила жодного разу. Ось такий сон.

– Цікаво... Але спиться, то й сниться! Ти ж знаєш, – усміхнулася сестра.

– А мене він турбує.

– Кажуть, дівчата сняться до проблем. От і маєш...

– Та ну! – вигукнула Вікторія й подумала: – Жінки завжди винні – така вже у нас ментальність.

Ранкове сонце вдихнуло в темряву зоряного неба свіжий подих світла й надії. Небом

перекотилася романтична хвиля бурштинових сонячних зайчиків і рожевих казкових метеликів. Вони злилися воедино, ознаменувавши світанок.

– Я вже й забула, якими красивим бувають ці миті, – зітхнула Віка.

– Та так. У місті нема чого о п'ятій зриватися, – майже заздрісно відповіла сестра. – Це тут треба господарку погодувати, у поле піти. Бо що до обіду зробиш – те твоє.

– І не кажи. Розлінувалася я зовсім. І за що тепер учепитися, не знаю. А треба йти на якусь роботу. За що ж жити? Я зовсім безрука й безмозка стала.

– Уже щось придумала? – зажурено спитала сестра. – Я тобі в цім нічим не допоможу.

– Нічого я ще не знаю. Хочу якийсь час побути на самоті. Обміркувати все. Та й у Назара канікули на носі.

– А ти давай до нас! – запропонувала сестра. – Місце є. Діти разом бавитися будуть. Трохи мені допоможеш, га?!

– Ти жартуєш? – Вікторія всміхнулася. – Я то вже давно забула. І не хочу ті корови-свині-кури. Вам тут набридати. Ні! Дякую, звичайно.

– Ну, як знаєш, – сказала Уляна, устала зі сходинки й поправила фартушок. – Час мені до роботи, а я й не лягала. Тяжкий день буде.

– Вибач! То я винна.

– Та ніц! Що ти?! Уже все спечено-зварено, прибрано. Іду тільки худобу впораю і трохи потім покимарю, – усміхнулася маминими очима сестра.

Великий будинок на сім'ю з п'ятьох людей Уляні допоміг збудувати живий ще тоді батько. Вона вийшла заміж рано, у вісімнадцять. Степанові тоді теж усього лише двадцять було. Одразу, рік за роком Улянка народила двох дітей. А самі ще дітьми були. Тіснилися великою родиною у невеличкому старому, ще бабусиному будиночку з трьох кімнат, що стояв тут поруч, за парканом. Тоді це була одна господарка й великий город на 40 соток. Тут росли яблука й груші, вишні й черешні, горіхи, сливи та алича, а що вже городини було – то не перелічити. Усе своє – усе з грядки, як то кажуть. Віка зазирнула за паркан на сумний будинок із зарослим травом підвір'ям. Одразу було видно, що тут ніхто не живе. Город сестра зі швагром, коли ще він був тут, обробляли, а хату не чіпали. Не розбирали паркан. Тримали усе те для когось із дітей. Хоча юридично воно було оформлене на Вікторію. Але всі знали, що вона їй, міській пані, уже не потрібна. Тітка – стара діва, що все життя пропрацювала в ЖЕКу у Львові, отримала там квартиру. По її смерті нерухомість перейшла до мами, а та тут же записала її на Вікторію, яка вчилася в інституті й «мала



десь жити», мала бути завидною невісткою, а не селючкою без роду-племені.

– Лянко, а дай ключі від батьківської хати! – несподівано для самої себе гукнула навздогін сестрі Вікторії.

– У кухні вони. На ключниці, що ти подарувала, висять, – почула у відповідь за якусь хвилю.

Відкрила хвіртку. Та ані рипнула. Уляна стежила за завісами. Вправна газдиня – добра господиня. Ступила на стежку свого дитинства й заностальгувала. Тут виросла. Тут збила до крові коліна на асфальті, коли вчилася їздити на ровері. Кружляла подвір'ям, падала й знову вставала, незважаючи на кров на колінках і ліктях, на здерту шкірку на долонях. Усе пекло й пашіло, а вона вперто вчилася і вчилася, хоча сльози текли струмочками по зашмарованому обличчю. І куди тільки ця наполегливість і характер поділися... Повернула ключ у старих дверях. У хаті пахло пліснявою та старими меблями.

Усе стояло на своїх місцях, як і тоді, коли вона виходила звідси заміж. Було велике весілля, у шалаші на 200 людей. Ну, так, як у всіх. Тут її викупляв її дорогоцінний Василь. За 100 доларів у сестри і накритий стіл для Вікторіїних друзів. Смішний звичай – фіктивний. Колись це був серйозний викуп – давали коня чи корову, багато золота і грошей. А тепер так, задля розваги.

Мама одразу запропонувала віддати молодим свою кімнату, а самій перейти на кухню. Дві інших кімнати займала сім'я сестри – їхній будинок от-от мали закінчити. Та Віка з Василем наступного ж дня поїхали до свого львівського помешкання. Батька вже на той час не було. Помер, коли Віці виповнилося лише дванадцять. Коли вона нестримно билася з хлопцями, ходила вся у синцях, але з почуттям повного задоволення. Саме така, якою її виховував батько. Завжди вміла за себе постояти. І хлопчаки радо брали її до своєї компанії. Віка батькові останні дні дуже добре пам'ятала, не ходила більше в хлоп'ячі компанії. Щось тоді в ній запечаталося, щось замурувало її стосунки з ними.

Батько помирав по-мученицьки. Але тихо, спокійно й самозречено. Таким було його рішення. Він утомився: від безперервних лікарень, крапельниць, перев'язок, уколів, зболених від голок рук і схованих вен. Йому вже нічого не хотілося. Кожна чергова госпіталізація лише на якийсь час відтягувала ту саму останню мить. «Я так утомився, я більше не можу, не хочу... Я втомився... Не можу більше це терпіти».

За кілька тижнів до того, як хвороба безповоротно вклала його у ліжку, він подзвонив усім своїм найближчим людям...

– Привіт! Як у тебе там? Усе добре? – починав здалеку, як звично.

Дізнавшись про хід справ і щоденні турботи, отримував запитання про себе у відповідь.

Ділився тим, що повернувся з лікарні, що це вже було востаннє. Що більше туди не піде, і це вже все. Він змучений, лікарні від нього теж уже відвертаються. Переконавав кожного, що він утомив собою уже і їх.

Десять років поневірянь. Десять років в інвалідному візку після шалених, яскравих і незабутніх років далися йому вкрай важко й складно. Далекобійник, який об'їздив весь Радянський Союз уздовж і впоперек, відчув волю кочівного життя, радість швидкості й потужності великого вантажного авта, втрапив у страшну аварію. І на все подальше життя був прикутий до ліжка. Безрадісні сірі будні, наче німечний старий, що негоден був сам зробити ані кроку, поволі вбивали в ньому нестримну колись жагу до життя, радість від усього суцього, насолоду від «незайманості зелені навесні», від черлених плодів восени й скажено іскристого і морозяного снігу взимку.

Його мордували думки про минуле, про те, що не встиг, а так колись мріяв. І певно, що прийняв уже незворотне рішення не жити. Уже нічого не міг удіяти, і тому не знаходив собі місця, вертів подушками, перевертався, перекладав їх і так, і сяк, наче так міг дати лад своїм тяжким думам. А вони все товклися й гамселили душу й розум... Руки заважали, крутилися, наче лопаті вітряка. Відчував, що вже скоро... Не знав, що там далі. Але знав, що тут – нестерпно болісно й невимовно пекуче існувати, знаючи інше життя, яким тільки щасливим воно може бути. Дружина, діти – чудова любляча родина. Стабільність і хороші заробітки, можливість дозволити собі й рідним усе... І раптом... Неначе сон, картинка перед очима, дійсність змінилася на те, у чому йому відтоді довелося існувати. Прийняв це й терпів цілих десять літ! Та все ж рано чи пізно терпець уривається і хочеться змінити все, нехай ти навіть не знаєш на що. Головне, щоб лише не так, як зараз!

– Ніколи не роби того, про що потім дуже-дуже пошкодуєш, – сказав наостанок своїм дівчатам.

Дванадцятирічна дитина запам'ятає це на все життя, хоча навряд чи здатна оцінити вагу цих слів тієї миті.

Уже не їв і навіть не пив. Сто грамів води було найбільшим, що міг у себе втиснути крізь соломинку. Йому видавалося, що випив аж забагато. І знову напівзабуття, напівсон – тяжкий, вдумливий і тягучий. Час від часу його відтам висмикували голоси родичів і друзів, які приходили на відвідини.

Мама крутилася довкола нього бджілкою: переодягала, мила, знову переодягала, змінювала постіль і пелюшки. Потай утирала сльозу – так, щоб дівчата не бачили. Його всі любили, подивовували його силу й життєлюбність, незламність та широту душі. Приходили посидіти поруч свого друга востаннє. Аби віддати йому свою шану й просто тепло душі... Плакали всі – сліз не соромилися навіть чоловіки.

Він їх стиха вітав, упізнавав кожного, називав на ім'я. Відповідав на запитання повільно,

чомусь тепер йому це давалося дуже важко, наче треба було мішок перенести з одного кінця футбольного поля в інше. Але розум був світлим і не затуманеним, тому лише внутрішня незрозуміла важкість давалася взнаки.

Іноді хтось згадував минулі щасливі дні. Розповідав про спільно радісно проведений час, і скупі сльози скочувалися йому по впалій холодній щоці. Хто знає, як помре і що при цьому відчуватиме?! Він усвідомлював усе, і це було найскладнішим усвідомленням за все його життя, після того, як дізнався, що вже ніколи не зможе самостійно ходити. Те розуміння було гіршим, бо вже тоді не хотів жити. Та все ж знайшов у собі сили ще на десять років.

Похорон батька був велелюдним, хоча й лила непролазна тропічна злива. Було 13 червня. Усі смиренно місили взуттям болото, дехто навіть упав у багнюку при переході через потічок, але ніхто не скаржився. Кожен хотів віддати належну шану своєму найбільшому другові, братові, родичу, який завжди виручав. Кожного підтримував і старався допомогти, як тільки міг. Могили заклали квітами й вінками у людський зріст. Вікторія стояла біля мами й тихенько скавувала їй у плече...

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию ([https://www.litres.ru/pages/biblio\\_book/?art=38269362&lfrom=362673004](https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=38269362&lfrom=362673004)) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Сноски

1

Мереживо. (пол.)

2

Сподні (пол.) – штани.